

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudcem Tomášem Kocourkem v právní věci žalobce: **I. B.**, narozen dne x, státní příslušnost Ukrajina, bytem x, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 5. 2016, čj. OAM-403/ZA-ZA11-ZA17-2016,

t a k t o :

- I.** Žaloba **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Vymezení věci

Žalovaný napadeným rozhodnutím neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 314/2015 Sb. (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný poukázal na to, že žalobce nebyl v zemi původu politicky činný a že nesdělil nic, z čeho by vyplývalo, že jakýmkoliv způsobem uplatňoval svá politická práva a svobody [§ 12 písm. a) zákona o azylu]. Žalovaný dále uvedl, že z výpovědi žalobce ani z jiných zdrojů nebylo shledáno, že by žalobce byl na Ukrajině vystaven jakékoliv formě pronásledování, ať už z jakéhokoli azylově relevantního důvodu [§ 12 písm. b) zákona o azylu]. K azylu za účelem sloučení rodiny dle § 13 zákona o azylu žalovaný sdělil, že z žádných jemu dostupných skutečností nevyplývá, že by v České republice byl udělen azyl některému z rodinných příslušníků žalobce. Dále žalovaný uvedl, že v průběhu správního řízení nevyplynul žádný zvláštního zřetele hodný důvod pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu.

Ve vztahu k možnosti udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu vycházel žalovaný z výpovědi žalobce a dále z informací, které shromáždil v průběhu správního řízení, ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv na

Ukrajinský žalovaný došel k závěru, že nejsou dány zákonné důvody pro doplňkovou ochranu, neboť žádnou skutečnost, kterou žalobce ve správním řízení uvedl, nebo která vyplynula z obsahu zpráv o zemi původu, nelze charakterizovat jako vážnou újmu a podřadit ji pod některý z případů upravených v § 14a odst. 2 zákona o azylu. K doplňkové ochraně za účelem sloučení rodiny dle § 14b zákona o azylu žalovaný uvedl, že z žádných jemu dostupných skutečností nevyplývá, že by v České republice byla udělena doplňková ochrana některému z rodinných příslušníků žalobce.

Obsah žaloby a vyjádření k žalobě

Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného z důvodu, že byl v řízení o udělení mezinárodní ochrany porušen § 3 ve spojení s § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), tím, že správní orgán pristoupil k hodnocení důkazů zcela mechanicky a že se uváděné informace o zemi původu konkrétně nepromítly ve vztahu k žalobci.

Žalobce namítl, že se žalovaný dostatečně nezabýval legitimitou nasazení ukrajinské armády v konfliktu na východě Ukrajiny. Tvrdí, že válečný stav nebyl vyhlášen v souladu s ústavním pořádkem Ukrajiny ani s mezinárodním právem, takže na východě Ukrajiny vlastně probíhá antiteroristická operace, které se mohou *de iure* účastnit policejní speciální jednotky. Použití armády je protizákonné, a nejedná se tedy o brannou povinnost.

Další námitkou žalobce bylo, že se žalovaný ve svém rozhodnutí opomněl zabývat tím, že žalobce bude nucen v případě návratu na Ukrajinu bojovat v rozporu se svým svědomím, čímž dojde k zásahu do jeho práva na svobodu svědomí a náboženského vyznání. V souvislosti s tímto žalobce upozornil na porušení čl. 9 odst. 2 písm. e) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“).

Žalobce dále namítl, že žalovaný nezjišťoval, jakým způsobem je zacházeno se zajatými vojáky ze strany proruských separatistů, zda jim nehrozí mučení a nelidské zacházení, a jaké tresty hrozí ze strany ukrajinských úřadů za odmítnutí nastoupit do řad armády.

Závěrem žalobce namítl, že splňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany, neboť v případě návratu do země původu by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy v podobě nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestání [§ 14a odst. 2 písm. b)]. Tuto skutečnost je dle žalobce třeba hodnotit v souvislosti s jeho případnou účastí v bojích. Zprávy o situaci v zemi původu, ze kterých správní orgán vycházel, potvrzují, že dochází k případům mučení zajatých vojáků ze strany povstalců.

Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě popřel oprávněnost žalobcem uvedených námitek a nesouhlasil s nimi, neboť neprokazují, že by žalovaný porušil jakékoliv ustanovení v žalobě zmíněných právních předpisů či zásady správního řízení. Dle žalovaného byl zjištěn skutečný stav věci, žalovaný se zabýval všemi okolnostmi, které žalobce v průběhu správního řízení sdělil, a opatřil si dostatečné podklady potřebné pro vydání rozhodnutí. K otázce možného povolání žalobce do armády žalovaný uvedl, že tento postup sám o sobě ještě nelze považovat ze strany státní moci za diskriminaci či pronásledování jedince, byť by se jednalo o účast v ozbrojeném konfliktu, neboť ze strany občana se jedná o splnění státoobčanské povinnosti. Žalovaný považuje za důležité, že žalobce v průběhu řízení o udělení mezinárodní

ochrany ani náznakem jako důvod své žádosti neuvedl, že by mu nějakým způsobem vadil výkon vojenské služby či že by odmítal nasazení v bojích, nebo že toto je dokonce proti jeho svědomí a náboženskému přesvědčení. V žádosti navíc uvedl, že je ateista. Tyto skutečnosti uvádí žalobce dle žalovaného značně účelově až v samotné žalobě.

Posouzení žaloby

Soud rozhodl o žalobě bez jednání, neboť oba účastníci vyslovili s tímto postupem implicitní souhlas (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Z podání žalobce ze dne 29. 7. 2016 nelze dovodit, že by s uvedeným postupem nesouhlasil a trval na nařízení jednání.

Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou.

Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce požádal dne 25. 4. 2016 o mezinárodní ochranu. Dne 28. 4. 2016 poskytl žalobce žalovanému na jeho výzvu údaje k žádosti o mezinárodní ochranu podle § 10 odst. 2 zákona o azylu. Uvedl, že důvodem pro podání žádosti o mezinárodní ochranu je skutečnost, že se nemá kam vrátit na Ukrajinu. Po smrti matky zjistil, že sestra všechno zdědila, i když měl původně dědit on. Na Ukrajině nemá kde být. Poslední místo bydliště žalobce v zemi původu je obec R. v Zakarpatské oblasti. Žalobce je bez náboženského vyznání a politického přesvědčení. Do České republiky naposledy přijel autobusem v červnu 2013. Je svobodný a zdravý. Dle protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 28. 4. 2016 měl žalobce na našem území pracovní vízum z důvodu, že byl držitelem živnostenského oprávnění. Na území České republiky pobývá od roku 2009. Žalobci v roce 2011 zemřela matka a on odjel na její pohřeb na Ukrajinu. V souvislosti s tím mu bylo přerušeno živnostenské oprávnění. V rozhodnutí, které bylo žalobci zasláno dne 9. 3. 2015, mu nebylo prodlouženo pracovní povolení, a on tu tak od té doby pobýval bez pobytového oprávnění. V případě návratu na Ukrajinu nemá žalobce kde bydlet, nemá nikoho, se sestrou už vůbec nekomunikuje. Na Ukrajině má strýce, ale ten je většinou pryč. Má tam známé a kamarády. Na Ukrajině nikdy neměl problémy, a to ani se státními úřady. Do České republiky odjel za prací. Doufá, že mu česká vláda pomůže, protože ho zradila vlastní sestra a on neví, co dále. Součástí spisu je i rozhodnutí Policie České republiky ze dne 1. 6. 2016, kterým se žalobci ukládá správní vyhoštění.

Ze správního spisu dále vyplývá, že pro posouzení žádosti žalovaný shromáždil jako podklady pro vydání rozhodnutí zprávu Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky z května 2015 s názvem „Posouzení mezinárodní ochrany v souvislosti s vývojem na Ukrajině – aktualizace č. 3“, zprávu Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva z prosince 2015 s názvem „Zpráva o stavu lidských práv na Ukrajině - 16. srpna až 15. listopadu“, informaci Ministerstva zahraničních věcí ČR z května 2015, výroční zprávu Human Rights Watch z ledna 2016 a dále samotnou žádost o udělení mezinárodní ochrany, listinu s názvem „Poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu“ a protokol o pohovoru. Žalobce byl s podklady pro vydání rozhodnutí seznámen dne 4. 5. 2016. Žalobce navrhl doplnit podklady pro rozhodnutí o závěť, ze které mělo vyplývat, že vše po matce má zdědit jeho sestra. Tímto důkazem chtěl žalobce doložit své tvrzení, že se nemá kam vrátit. Žalovaný mu pro předložení tohoto důkazního prostředku stanovil lhůtu. Žalobce v této lhůtě daný důkazní prostředek nepředložil.

Soud posoudil žalobu v rozsahu řádně a včas uplatněných žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti článku 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany

(dále jen „procedurální směrnice“). Tento článek vyžaduje, aby soudy prvního stupně přezkoumávající rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany posuzovaly projednávaný případ dle právního a skutkového stavu ke dni rozhodnutí soudu. Členské státy Evropské unie jsou povinny výše uveden závazek transponovat do vnitrostátního právního řádu do 20. 7. 2015 (viz čl. 51 odst. 1 směrnice). Vzhledem k tomu, že Česká republika obsah této směrnice netransponovala do svého vnitrostátního právního řádu, ač tak měla nejpozději do 20. 7. 2015 učinit, má ustanovení předmětného článku přímé účinky a užije se na tento případ, protože žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána po tomto datu (čl. 52 odst. 1 věta první procedurální směrnice). Procesní pravidla vyplývající z čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice se proto prosadí na úkor § 75 odst. 1 s. ř. s.

K jednotlivým námitkám uvedeným v žalobě soud uvádí:

Podle § 28 odst. 1 a 2 zákona o azylu mezinárodní ochrana se udělí ve formě azylu nebo doplňkové ochrany; shledá-li ministerstvo při svém rozhodování, že jsou naplněny důvody pro udělení azylu podle § 12, 13 nebo 14, udělí azyl přednostně. Neshledá-li ministerstvo důvody k udělení ani jedné z forem mezinárodní ochrany, odůvodní své rozhodnutí ve vztahu k oběma formám mezinárodní ochrany.

Podle § 12 zákona o azylu azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec

- a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo*
- b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.*

Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.

Podle § 14a odst. 2 zákona o azylu se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje

- a) uložení nebo vykonání trestu smrti,*
- b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,*
- c) vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo*
- d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*

Žalobce uvedl v průběhu správního řízení jako jediný důvod pro podání žádosti o mezinárodní ochranu, že se nemá na Ukrajinu kam vrátit; po smrti matky vše zdědila sestra a za těchto okolností neví, kde by na Ukrajině byl. Soud k tomuto konstatuje, že tato žalobcem tvrzená skutečnost není relevantní pro udělení azylu ani doplňkové ochrany. Žalovaný přesto posuzoval žalobcovu žádost a popsanou situaci z hlediska všech azylových důvodů dle § 12 až § 14 zákona o azylu i z hlediska doplňkové ochrany dle § 14a a § 14b zákona o azylu, a to v dostatečném rozsahu, své úvahy řádně odůvodnil a dospěl ke správnému závěru. Bezprizornost žalobce není projevem pronásledování ze strany státních orgánů pro azylově relevantní důvod, vážnou újmu způsobenou státními orgány ani

humanitárním důvodem (žalobce je soběstačný, není závislý na pomoci třetí osoby, je zdravý, praceschopný).

K žalobní námitce žalobce, že závěry žalovaného nestojí na řádně zjištěném skutkovém stavu, protože žalovaný přistoupil k hodnocení důkazů zcela mechanicky a uváděné informace o zemi původu se nepromítly do závěrů ve vztahu k žalobci (porušení § 3 ve spojení s § 2 odst. 4 správního řádu), soud konstatuje, že žalovaný dostatečně promítl podkladové zprávy do žalobcovy situace v té míře, v jaké to bylo potřebné. Je třeba zdůraznit, že žalobce ve správním řízení netvrdil žádné relevantní skutečnosti pro udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný se přesto žalobcovou situací dostatečně zabýval a řádně ji posoudil. Vzhledem k tomu, že žalobce netvrdil žádné relevantní skutečnosti pro udělení mezinárodní ochrany, nemohl se žalovaný zabývat všemi myslitelnými okolnostmi. Žalovaný vycházel z jemu dostupných informací, které během správního řízení shromáždil, a rovněž je přílehavě aplikoval vzhledem k individuálním okolnostem žalobcovy věci. Takto žalovaný činil především ve vztahu k doplňkové ochraně, kterou se za účelem naplnění mezinárodněprávního závazku České republiky nazývaného jako princip *non-refoulement* (zákaz navrátit neúspěšného žadatele o azyl do země původu, pokud by mu tam hrozila vážná újma) musí zabývat z moci úřední, tedy i když žalobce netvrdí žádné relevantní skutečnosti. Na stranách 5 až 8 se žalovaný zabýval právě doplňkovou ochranou podle § 14a zákona o azylu. Rozebral jednotlivé důvody pro její udělení vzhledem k jemu dostupným informacím o situaci žalobce. Shrnul zde obsah shromážděných zpráv o zemi původu a z nich vyplývající skutečnosti dal do kontextu žalobcovy situace.

Tak například aplikací § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, o němž žalobce tvrdí, že splňuje podmínky v něm uvedené, se žalovaný zabýval na stranách 5 a 6 svého rozhodnutí. Žalovaný tedy posuzoval, zda žalobci hrozí skutečně nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání. Žalovaný k tomuto ve svém rozhodnutí sdělil, že při interpretaci pojmu „nelidské nebo ponižující zacházení či trestání“ je třeba vycházet z rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva, protože znění tohoto zákonného ustanovení bylo přejato z čl. 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv. Aby bylo možné o naplnění této podmínky hovořit, musí ponížení a pokoření dosáhnout mimořádné úrovně, jejíž ohodnocení závisí na souhrnu všech okolností případu. Dle žalovaného lze doplňkovou ochranu dle písm. b) udělit pouze tam, kde takové nebezpečí reálně a bezprostředně hrozí, nikoli tam, kde vůbec nastat nemusí či může nastat jedině v případě přidružení se jiných okolností nebo skutečností, které není možné předjímat. Žalovaný vycházel z informace Ministerstva zahraničních věcí ČR z května 2015, kde se uvádí, že situace po návratu do vlasti po dlouhém pobytu v zahraničí je velmi individuální; po návratu do vlasti však občané nečelí větším problémům než ostatní obyvatelé Ukrajiny. V této zprávě je dále uvedeno, že není plošně uplatňován jakýkoliv postih či diskriminace proti občanům Ukrajiny, kteří se do vlasti vrátí po dlouhodobém pobytu v zahraničí či jako neúspěšní žadatelé o mezinárodní ochranu. Naplnění obavy žalobce z mučení a nelidského či ponižujícího zacházení v případě, že by jako voják ukrajinské armády padl do zajetí separatistů, je jen málo pravděpodobné, neboť jak plyne ze zpráv o zemi původu, vztahuje se mobilizace na muže ve věku od 18 do 26 let, tedy nikoliv na žalobce. Žalobní bod není důvodný.

Žalobce vystavěl své zbývající žalobní námitky na vylicení všech myslitelných následků, které by pro něj mělo povolání k výkonu vojenské služby na východě Ukrajiny. Žalobce jednak tvrdí, že výkon vojenské služby je v rozporu s jeho náboženským vyznáním a svědomím, jednak se obává mučení či nelidského zacházení v případě, že by upadnul do zajetí ze strany separatistických bojovníků. Zpochybňuje legalitu vyhlášení válečného stavu, resp. povolání k výkonu vojenské služby bez řádně vyhlášeného válečného stavu. Rovněž tak

vytýká žalovanému, že se nezabýval povahou a intenzitou sankcí, které žalobci hrozí v případě nenastoupení vojenské služby.

Předně je třeba přisvědčit tvrzení žalovaného obsaženému ve vyjádření k žalobě, tedy že žalobce v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany ani náznakem nezmínil, že by se obával povolání k výkonu vojenské služby, trestu, který by mu hrozil v případě odepření výkonu vojenské služby, nebo nasazení jakožto vojáka do bojových operací na východě Ukrajiny.

K otázce, do jaké míry je obava žadatele o mezinárodní ochranu z povinnosti nastoupit vojenskou službu a z nasazení do válečného konfliktu relevantní z pohledu jednotlivých forem mezinárodní ochrany, se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 12. 2015, čj. 5 Azs 158/2015 – 24, a to právě ve vztahu k situaci na Ukrajině. V uvedeném rozhodnutí navázal především na rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ze dne 26. 2. 2015 ve věci *Andre Lawrence Shepherd* (C-472/13).

V této souvislosti je třeba zmínit, že žalobce před svým odjezdem ze země původu neobdržel povolávací rozkaz a ani netvrdil, že by mu byl v mezidobí doručován. Soud považuje rovněž za významné sdělit, že branná povinnost je jednou z významných povinností státních občanů ke státu, jehož jsou občany. V době ozbrojeného konfliktu, do něhož je tento stát zavlečen, resp. hrozby konfliktu, je tato povinnost ještě významnější a naléhavější. Požadavek státu, aby občan splnil brannou povinnost a případně se z toho titulu i aktivně zapojil v rámci mobilizace do ozbrojeného konfliktu, v němž je ohrožena svrchovanost státu a jeho územní celistvost, je zcela legitimní a nemůže bez dalšího představovat akt pronásledování nebo hrozbu vážné újmy (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2012, čj. 2 Azs 17/2012 – 44). Azylové právo neposkytuje právní ochranu jednání žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří bez relevantních důvodů odpírají státu, jehož jsou občany, splnění své základní povinnosti, tj. podílet se na jeho obraně (při dodržení všech mezinárodněprávních pravidel vedení ozbrojeného konfliktu, zejména těch, které jsou součástí mezinárodního humanitárního práva). V opačném případě by aplikace azylového práva destruovala obranyschopnost cizího státu.

Z pohledu aplikace § 12 zákona o azylu je rozhodující, zda žadatel o mezinárodní ochranu má odůvodněný strach z pronásledování pro některý z azylově relevantních důvodů. Pojem pronásledování je definován v § 2 odst. 8 zákona o azylu jako závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování. Uvedené ustanovení je transpozicí čl. 9 kvalifikační směrnice a musí být vykládáno v jejím světle. Dle čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice může být za pronásledování považováno trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2 (tj. zločin proti míru, válečný zločin nebo zločin proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech, vážný nepolitický zločin, čin, který je v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v člancích 1 a 2 Charty OSN).

Jinými slovy řečeno, mezinárodní ochranu ve formě azylu lze udělit osobě, jestliže se odůvodněně obává, že by mohla být trestně stíhána nebo by jí byl uložen trest z důvodu, že odepře výkon vojenské služby za konfliktu. To ovšem pouze za omezující podmínky, že při výkonu vojenské služby by docházelo ke zločinům proti míru, válečným zločinům, zločinům proti lidskosti. Trestní stíhání v případě odepření vojenské služby za konfliktu, při němž k uvedeným z pohledu mezinárodního práva protiprávním jevům nedochází, nepředstavuje akt pronásledování, a tedy důvod pro udělení azylu. Naopak je zcela legitimní, aby stát, jenž

se nachází v konfliktu, vynucoval plnění branné povinnosti a nařízené mobilizace i prostředky trestního práva.

Z rozsudku Soudního dvora EU ve věci *Shepherd* a rozsudku NSS čj. 5 Azs 158/2015 – 24 dále vyplývá, že na případy žadatelů o mezinárodní ochranu, kterým v důsledku odepření výkonu vojenské služby hrozí trest, je v obecné rovině možné aplikovat čl. 9 odst. 2 písm. b) a c) kvalifikační směrnice, podle nichž lze za pronásledování považovat právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem, a nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání. Pod toto pravidlo by totiž teoreticky bylo možné podřadit i tresty ukládané osobám, které odmítly nastoupit k výkonu vojenské služby.

Lze tedy shrnout, že obavy žalobce z výkonu vojenské služby lze za určitých (výše naznačených) okolností považovat za pronásledování, jež je předpokladem pro udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu dle § 12 zákona o azylu. Zmíněné obavy jsou naopak zcela nerozhodné z pohledu doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu, neboť ta dopadá na válečný konflikt či ozbrojené operace pouze podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, jenž se však vztahuje toliko na případ vážné újmy, které by bylo vystaveno civilní obyvatelstvo, nikoliv příslušníci ozbrojených sil.

Z výše uvedeného tedy plyne, že tvrzení žalobce, která uvedl v žalobě, jsou relevantní toliko z pohledu případného udělení azylu dle § 12 zákona o azylu. Aplikací § 12 zákona o azylu se žalovaný zabývá pouze na podkladě tvrzení žalobce uvedených ve správním řízení, z moci úřední (tj. nad rámec důvodů uvedených žalobcem ve správním řízení) je nezkoumá. Vytýká-li žalobce žalovanému, že se ve správním řízení nezabýval a v napadeném rozhodnutí se nevypořádal s legalitou válečného stavu a mobilizace, sankcemi za vyhýbání se vojenské službě, nerespektováním výhrady svědomí, zacházením se zajatými příslušníky ozbrojených sil apod., nemohou být tyto žalobní body důvodné. Žalovaný totiž nebyl povinen zjišťovat skutkový stav ve vztahu ke skutečnostem obecně relevantním z pohledu azylu, které však nebyly ve správním řízení uvedeny a ani v řízení nevyšly najevo. Obdobně nebyl povinen své rozhodnutí o neudělení azylu odůvodnit i ve vztahu k těmto neuvedeným skutečnostem. Ze shromážděných zpráv o zemi původu samozřejmě vyplývá, že je vyhlášena mobilizace, v jejímž rámci jsou povoláváni k výkonu vojenské služby muži ve věku od 18 do 26 let (viz zprávu Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky ze září 2015, odst. 34). Z pouhé skutečnosti, že na Ukrajině probíhá mobilizace, není možno bez dalšího dovozovat, že žalobce v ní a na to navazujících dílčích aspektech týkajících se podmínek výkonu vojenské služby a souvisejících hrozeb spatřuje strach z pronásledování. Lze jistě očekávat, že existují i ukrajinští státní občané pobývající na území České republiky, kteří v povolání k výkonu vojenské služby v ukrajinské armádě a následném nasazení do ozbrojených operací na východě země nespátřují akt hrozby pronásledování, nýbrž státoobčanskou povinnost, kterou mají v úmyslu splnit se ctí. Pakliže tedy žalobce ve správním řízení neuvedl, že je ohrožen výkonem vojenské služby, jemuž se odmítá podrobit, žalovaný nepochybil, že se výše uvedeným okruhem vzájemně souvisejících otázek nezabýval. Ostatně ze shromážděných zpráv o zemi původu vyplynulo, že žalobce vzhledem k svému věku (45 let) není mobilizací ohrožen, a žalobce sám uvedl, že je bez náboženského vyznání.

Z výše uvedeného tedy plyne, že správní řízení ani napadené rozhodnutí není zatíženo vadou. Pokud jde o otázku zákonnosti napadeného rozhodnutí z důvodu, že žalobce v žalobě uvedl novou skutečnost pro udělení mezinárodní ochrany, o níž se ve správním řízení vůbec nezmínil, jde o otázku odlišnou.

Soud musel v první řadě vážit, zda může přihlídnout k uplatnění zcela nového důvodu pro udělení mezinárodní ochrany teprve v soudním řízení. V této souvislosti považuje za důležité zdůraznit, že v projednávané věci nejde o situaci, kdy by žalobce daný důvod žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvedl již ve správním řízení a v soudním řízení jen k tomuto již uplatněnému důvodu doplnil nové informace (např. reflektující vývoj událostí v zemi původu po vydání napadeného rozhodnutí – na tyto případy dopadá právní názor vyjádřený v rozsudku NSS ze dne 22. 4. 2011, čj. 5 Azs 3/2011 – 131). Jde o situaci substanciálně odlišnou, neboť v soudním řízení je nově uplatňován zcela nový důvod pro udělení mezinárodní ochrany.

Nejprve je třeba uvést, že v dané věci se nejedná o aplikaci § 75 odst. 1 s. ř. s. Toto pravidlo pouze stanoví, že při přezkumu žalobou napadeného rozhodnutí se vychází ze skutkového a právního stavu ke dni vydání rozhodnutí žalovaného. Jediným následkem tohoto pravidla je, že nelze v soudním řízení přihlídnout ke skutečnostem nebo změně právního stavu, které nastaly až po vydání napadeného rozhodnutí. Tato norma naopak nezapovídá přihlídnout ke skutečnostem, které objektivně existovaly již v době vydání napadeného rozhodnutí, ovšem vyšly najevo až později (např. žalobce o skutečnosti věděl před vydáním rozhodnutí žalovaného, ale ve správním řízení se o ní nezmínil, nebo se žalobce o skutečnosti sám dozvěděl až po vydání rozhodnutí žalovaného). Aplikovatelnost § 75 odst. 1 s. ř. s., interpretovaného ve světle čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice, na nyní posuzovanou věc tak nevede k tomu, že by se soud nemusel zabývat skutečnostmi nově uvedenými žalobcem až v žalobě či následných podáních adresovaných soudu, pokud nastaly před vydáním správního rozhodnutí.

K podmínkám, za nichž lze v soudním řízení uplatnit zcela nový důvod pro udělení mezinárodní ochrany, se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 26. 11. 2015, čj. 10 Azs 194/2015 – 32. Dovedl, že je povinností žadatele o mezinárodní ochranu vylíčit veškeré skutečnosti relevantní z pohledu mezinárodní ochrany již ve správním řízení. Neuvede-li žadatel o mezinárodní ochranu všechny relevantní skutečnosti již v řízení před správním orgánem, neumožní mu kvalifikovaně posoudit podanou žádost a musí nést riziko v podobě zamítavého rozhodnutí. Ani povinnost dle čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice (tedy podrobit rozhodnutí žalovaného soudnímu přezkumu s účinky *ex nunc* – ke dni rozhodování soudu) nelze chápat jako podporu bezdůvodného roztržštění vylíčení skutkového příběhu žadatele o mezinárodní ochranu v různých fázích řízení, včetně přezkumného soudního řízení. Jedná se o opatření, které má zamezit nesprávnému posouzení situace žadatelů ve světle aktuálních poměrů a závažných změn situace v zemi jejich původu či jejich osobních poměrů. Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že skutečnosti, které žadatel o mezinárodní ochranu bezdůvodně neuvedl již ve správním řízení, nelze uplatnit v žalobě proti rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany. Tyto závěry byly následně korigovány Ústavním soudem v nálezu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16. Podle názoru Ústavního soudu musí být žalobci umožněno uplatnit v soudním řízení nový důvod žádosti o mezinárodní ochranu, jestliže jde o skutečnost, kterou žalobce nemohl bez vlastní viny uvést již ve správním řízení, nebo jestliže se ve správním řízení vyskytla okolnost, která ospravedlňuje, že žalobce neuvedl danou skutečnost již ve správním řízení (např. při osobním pohovoru nebyl žalobce na tuto skutečnost dotazován; osobní pohovor nebyl proveden, žalobce nemusel pochopit relevanci dané skutečnosti pro řízení o mezinárodní ochraně; trauma, stud nebo jiné zábrany mohly zabránit úplnému ústnímu svědectví při osobním pohovoru; pohlaví tazatele nebo tlumočnicka mohlo být pro žalobce zábranou). Je třeba vzít v úvahu, že žadatelé o mezinárodní ochranu patří mezi zvláště zranitelné osoby, které se mohou na území České republiky ocitnout ve zcela jiném kulturním prostředí, po měsících nebezpečné cesty, mohou být dezorientovaní a mohou mít skutečně odůvodněný strach z návratu do země původu. Je tedy třeba vždy nutno zohlednit povahu nových skutečností a situaci konkrétního žadatele.

Žalobce pochází z Ukrajiny, která není významně kulturně odlišným státem, na území České republiky pobýval v době podání žádosti o mezinárodní ochranu již sedm let, naposledy do České republiky přicestoval před téměř 3 lety. Nenacházel se tedy pod bezprostředním šokem ze strastiplné cesty. Údaje k žádosti o mezinárodní ochranu sděloval žalobce pracovníkovi žalovaného mužského pohlaví, i pohovor k žádosti s ním vedl muž. Soud vyšel z toho, že žalobce podal žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 25. 4. 2016, kdy již několik let probíhaly ozbrojené střety mezi ukrajinskými vládními jednotkami a separatistickými povstanci v Luhanské a Doněcké oblasti. Žalobci muselo být v době podání žádosti zřejmé, že na Ukrajině dochází k mobilizaci. Nejpozději musel tuto skutečnost zjistit při seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí, z nichž vyplývá, že dochází k mobilizaci, rozhodnutí bylo vydáno až 19 dní poté. Přesto ve správním řízení uváděl, že v případě návratu do země původu se neobává ničeho, jen by tam byl bezprizorní, bez zázemí. Žalobce již v době správního řízení musel vědět, že jeho případné zapojení do ozbrojeného konfliktu v řadách ukrajinské armády je v rozporu s jeho svědomím a náboženským přesvědčením. Je tedy zřejmé, že žalobce bez zjevného důvodu neuplatnil výše uvedené skutečnosti relevantní pro udělení azylu již ve správním řízení, žalobci v tom objektivně ani subjektivně nic nebránilo. Soud se proto nemůže věcně zabývat tímto nově uvedeným důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, a to ani jedním z jeho aspektů (rozpor výkonu vojenské služby se svědomím žalobce, hrozba nepříznivého zacházení v zajetí, legálnost mobilizace a vedení ozbrojených operací, hrozba sankce za vyhýbání se vojenské službě).

Závěr a rozhodnutí o náhradě nákladů řízení

Vzhledem k tomu, že všechny žalobní body, k nimž soud mohl v tomto řízení přihlédnout, jsou nedůvodné, a soud nezjistil žádnou vadu, k níž by byl povinen přihlédnout i bez námítky, byla žaloba zamítnuta (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl v řízení úspěšný, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Procesně úspěšnému žalovanému soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu v řízení nevznikly náklady převyšující náklady na běžnou administrativní činnost.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí **l z e** podat kasační stížnost ve **lhůtě dvou týdnů** ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 27. září 2016

Tomáš Kocourek, v. r.
soudce

Za správnost:
Božena Kouřimová